

PST101 UVEDENÍ DO PSYCHOLOGIE

Katedra psychologie
Fakulta sociálních studií MU
2009

Aktualizováno: 7. 9. 2009

Základní informace

Základní charakteristika:

Předmět zahrnuje dvouhodinovou přednášku (zpravidla jednou za dva týdny, společně pro všechny posluchače) a dvouhodinový seminář (jednou za dva týdny, dělený na skupiny).

Cíle předmětu:

- uvedení do stylu, forem a pravidel vysokoškolského studia psychologie
- orientace v psychologických disciplínách
- uvedení do současného "stylu myšlení" v psychologii
- orientace v hlavních konceptech a směrech současné psychologie (včetně historických kořenů)
- osvojení si základní psychologické terminologie
- uvedení do otázek a praxe sebereflexe, nabídky cest k sebepoznání a porozumění lidem

Určeno pro:

studenty prezenční formy bakalářského studia psychologie

Kreditová zátěž:

5 ECTS

Forma ukončení:

zkouška

Garance:

Mgr. Tomáš Řiháček, Ph.D.

Katedra psychologie FSS MU

pracovna: 2.56, konzultační hodiny viz osobní stránku v IS

<https://is.muni.cz/auth/lide/?uco=21252> (autentizovaný přístup)

<http://is.muni.cz/lide/?uco=21252> (neautentizovaný přístup)

e-mail: rihacek (at) fss (dot) muni (dot) cz

tel.: (+420) 549 494 871

Vyučující:

prof. PhDr. Petr Macek, CSc.

doc. PhDr. Ivo Plaňava

doc. PhDr. Zbyněk Vybíral, Ph.D.

Mgr. Tomáš Řiháček, Ph.D.

Obsahové a časové rozvržení

Přednášky jsou společné pro celý ročník: Po 14.00-15.40 (zpočátku liché týdny, po 28.10. sudé týdny)

Semináře jsou děleny na 4 skupiny (A, B, C, D)

Věnujte, prosím, pečlivou pozornost níže uvedenému rozvrhu, není příliš intuitivní. Rozvrh PSY101 je zkoordinován s rozvrhem PSY105; díky Státnímu svátku 17. 11. se po tomto datu harmonogram obou předmětů o týden posouvá (viz níže). Registrojte, prosím, tuto změnu.

21.9.	1. přednáška	Řiháček	Uvedení do studia psychologie
21.9.	sem. A	Řiháček	<i>Obraz psychologie, psychologa ve společnosti</i>
28. 10. je Státní svátek.			
5.10.	sem. B, C	Řiháček	
12.10.	2. přednáška	Macek	Co je a co (čím) není současná psychologie
12.10.	sem. A	Řiháček	<i>Normalita a duševní zdraví</i>
19.10.	sem. B, C	Řiháček	
26.10.	3. přednáška	Řiháček	Uvedení do vědeckého zkoumání psychiky
26.10.	sem. A	Řiháček	<i>Práce s literaturou a databázemi, pravidla citování</i>
2.11.	sem. B, C	Řiháček	
9.11.	4. přednáška	Řiháček	Uvedení do historie psychologie
9.11.	sem. A	Řiháček	<i>Rozhovor – nástroj psychologa I</i>
16.11.	sem. B, C	Řiháček	
23.11.	5. přednáška	Plaňava	Některá významná témata a otázky současné psychologie
23.11.	sem. A	Řiháček	<i>Rozhovor – nástroj psychologa II</i>
30.11.	sem. B, C	Řiháček	
7.12.	6. přednáška	Vybíral	Uvedení do psychologického pomáhání lidem
7.12.	sem. A	Řiháček	<i>Rozhovor – nástroj psychologa III</i>
14.12.	sem. B, C	Řiháček	

Požadavky na ukončení

Předmět je ukončen **zkouškou**, která má podobu písemného testu. Otázky budou vycházet z povinné literatury (viz seznam literatury), příp. z prezentací z jednotlivých přednášek (pouze v případě, že vyučující svou prezentaci vloží do IS). Podmínkou pro připuštění ke zkoušce je získání zápočtu, tj. splnění následujících podmínek

Požadavky na zápočet:

- účast na seminářích (min. 5 setkání ze 6!!). Se souhlasem vyučujícího je možno si ve výjimečných případech nahradit seminář s jinou seminární skupinou. Větší počet absencí automaticky znamená nutnost opakovat předmět;
- jedna seminární práce – v termínu odevzdaná a vyučujícím přijatá (tj. uznaná jako vyhovující).

Téma práce:

Je možno vybrat si jedno z následujících témat.

(1) Psychologie v beletrii/v divadelní hře

Přečtěte si beletristické dílo (ev. scénář divadelní hry) dle vlastního výběru, najděte a pojmenujte psychologická témata, která se zde vyskytují, a pokuste se o jejich rozbor. Účelem není vyprávět o hrdinovi příběhu, ale podívat se na dané dílo "psychologickými očima". Nejde také o to najít co nejvíce psychologických témat či jevů. Zaměřte se jen na některé aspekty (třeba ty, které jsou pro vás osobně nejzajímavější) a věnujte se jim více do hloubky. Pracujte také s odbornou psychologickou literaturou (z oblasti obecné, sociální, vývojové psychologie, psychologie osobnosti, psychopatologie nebo jiné podle toho, čím se budete zabývat...) a řádně ji citujte.

Neočekávají se detailní znalosti těchto disciplín, ale schopnost najít a použít relevantní informace. U této seminární práce je dostačující práce s učebnicemi¹, není požadováno používání dalších odborných pramenů (ale samozřejmě vás v jejich využívání podporujeme).

Vaše práce jako celek by měla být systematická, ucelená, souvislá. Neměla by to tedy být jen snůška nesouvislých postřehů. Této souvislosti můžete dosáhnout např. tím, že se systematicky zaměříte jen na určité jevy (třeba vztahy mezi postavami, *nebo* vnitřní svět jedné postavy, *nebo* rozbor určité konkrétní situace z pohledu všech jejích aktérů, *nebo* porovnání motivace dvou postav apod.). Zpracování může být originální (ve smyslu tvořivé, *musí* být samozřejmě originální ve smyslu *přvodní*), nebude-li to na úkor požadovaných náležitostí.

Jako předlohu si zvolte knihu nebo scénář (tedy opět knihu), nikoli film nebo shlédnutou divadelní hru. Pracujte s textem, můžete uvést i krátkou ukázkou, která ilustruje vaše postřehy a závěry (citované pasáže ale musejí být používány účelně, nesmějí vyplňovat příliš velkou část práce na úkor vašeho vlastního vkladu – v takovém vám práce bude vrácena k doplnění/přepřepování).

(2) Jak „vidím“ sebe a jak mě (asi) „vidí“ druzí

Smyslem tohoto tématu je zaměřit se na sebereflexi – tj. cílené a systematické zkoumání sebe sama s cílem lépe se vyznat v sobě a porozumět možným souvislostem mezi tím, co si myslím o sobě, a tím, co si o mně myslí druzí. Je důležité, abyste se v práci systematicky opírali o více zdrojů (tj. vaše vlastní prožitky a úvahy, rozhovory s lidmi, kteří vás znají, ev. i s těmi, kteří vás příliš neznají, jejich obvyklé reakce na vaše chování, apod.), jinak hrozí nebezpečí, že práce bude jednostranná a pro vás samotné méně přínosná.

Zpracování této práce vyžaduje jistou dávku odvahy a odhodlání (jsme si toho vědomi), vložené úsilí se vám ale vrátí v podobě posílené schopnosti uvažovat o sobě v různých souvislostech a pohlízet na sebe z různých úhlů. Zpracujete-li tuto práci opravdu poctivě (tzn. upřímně k sobě samým a s ochotou objevit něco nového), budete obohaceni samotným procesem její tvorby. Práce nebude přístupná Vaším spolužákům, bude ji číst pouze její hodnotitel (to platí pro obě témata).

Při zpracování práce máte také za úkol ukázat, že dovedete pracovat s psychologickou terminologií a literaturou. Očekává se tedy, že i u těchto sebereflexivních témat budete používat odbornou literaturu (jako zdroj pojmů, příp. jako vodítko při přemýšlení).

Poznámka: o tohoto tématu nebudou v žádném případě hodnoceny Vaše osobní kvality ani chuť či nechuť něco na sobě měnit. Hodnotit se bude hloubka a propracovanost sebereflexe, systematickosti a schopnost propojit informace z různých zdrojů. Z práce má být patrné, že jste se nad otázkou skutečně zamýšleli – že jste tedy vykonali nějakou práci.

Obecná kritéria hodnocení:

Každá seminární práce se hodnotí 0-15 body, přičemž se berou v úvahu tato kritéria:

- práce s terminologií a literaturou (odpovídající používání psychologických pojmů, řádné citování)
- dodržení rozsahu a tématu
- vlastní osobní zpracování tématu - přítomnost vlastních úvah, názorů, vzhledů a interpretací (práce nezůstává na úrovni popisu nebo citací literatury), hloubka a propracovanost sebereflexe (v případě práce s tímto zaměřením)
- systematickosti, jednotící linie, strukturovaný text (vs. „střípkovitost“, nesouvislost, nesourodost)

Minimální bodové ohodnocení pro přijetí práce je 7 bodů (jinak bude vrácena k přepracování).

Rozsah písemné práce je nejméně 7 normostran (tj. 12 600 znaků včetně mezer).

---

¹ V tom je tento předmět spíše výjimkou – v dalších předmětech bude již pravděpodobně požadována i práce s další odbornou literaturou (monografie, vědecké články, práce s databázemi,...).

Způsob odevzdání: v elektronické podobě do odevzdáárny v IS. Zpětnou vazbu obdržíte prostřednictvím poznámkového bloku předmětu PSY101 v IS.

Písemnou práci vypracujte samostatně s použitím relevantní literatury (používání odborné literatury se očekává zejména u prvního tématu). Doporučení: dbejte na dodržování citačních pravidel v případě, že citujete jiné autory. Práce jiných autorů vydávané za vlastní jsou považovány za plagiát. Takový počín je automaticky považován za nesplnění zadaného úkolu, nesplnění požadavků předmětu a porušení studijních povinností s následkem disciplinárního řízení.

Doporučujeme nezpracovávat seminární práci na poslední chvíli – je velmi pravděpodobné, že se to projeví na její kvalitě a potažmo i na jejím hodnocení.

Doporučený termín pro odevzdání: 10. 11. 2008

Nejzazší termín pro odevzdání: 18. 11. 2008

Věnujte tomuto termínu náležitou pozornost. Pozdější odevzdání práce nebude umožněno!!

Bude-li vám práce vrácena k přepracování, budete mít možnost odevzdat ji znovu v opravené podobě. To je nutno udělat nejpozději 7 dní před zkuškovým termínem, na který chcete přijít (opravenou práci v takovém případě odevzdejte do odevzdáárny v IS a zároveň o tom mailem informujte svého hodnotitele – nespolehejte na to, že práci bude sám hledat!!)

Hodnocení

Celkem lze získat 30 bodů.

	Maximum bodů	Nutné minimum
Písemný test	15	7
Seminární práce 1	15	7

Počet bodů	známka
30-28	A
27-25	B
24-22	C
21-19	D
18-15	E
14 a méně	F

Tematické okruhy přednášek

1. Uvedení do studia psychologie (T. Řiháček)

- Organizace předmětu, požadavky, podmínky absolvování; orientace ve studijních materiálech; zadání seminární práce
- Struktura studia; uvedení do základních psychologických disciplín
- Specifika psychologie jako praktické profese

2. Co je a co (čím) není současná psychologie (P. Macek)

- Očekávání od psychologie

- Vymezení psychologie a možnosti psychologického poznávání

3. Uvedení do vědeckého zkoumání psychiky (T. Řiháček)

- Uvedení do metodologie psychologického výzkumu
- Kvantitativní a kvalitativní metodologie
- Principy vědeckého poznání, vztah vědy a praxe

4. Uvedení do historie psychologie (T. Řiháček)

- Zrození ps. jako samostatné disciplíny
- Behaviorismus a následovníci
- Tvarová (gestalt) psychologie
- Psychoanalýza, analytická a individuální psychologie: S. Freud a následovníci, C. G. Jung, A. Adler
- Kognitivní přístup
- Humanistická orientace, fenomenologický přístup
- "Konstruktivistická" kritika psychologie. Jedna škola, jeden směr? Nebo syntéza a integrace? Anebo pluralita?

5. Některá významná témata a otazníky současné psychologie (I. Plaňava)

- Co člověk potřebuje a oč usiluje: potřeby, cíle, hodnotové orientace
- Člověk a lidé – mezilidské vztahy a komunikace
- Kdo, co a kdy je "normální": pohledy do psychopatologie
- Lze člověka (z)měnit?

6. Uvedení do psychologického pomáhání lidem (Z. Vybíral)

- Základy psychoterapie
- Rozdíl psychoterapie od jiných disciplín a přístupů (od poradenství, sociální práce, medicíny, psychologie)
- Vybrané základní poznatky o psychoterapii: Co víme o tom, jak a proč funguje?
- Vodítka pro pomáhání. Úskalí pomáhání

Seznam literatury

Ferjenčík, J. (2000). Úvod do metodologie psychologického výzkumu. Praha: Portál.

(dostupné v elektronické podobě v IS)

13-21 Metody vědy: Cíle a charakteristiky

22-24 Věda a vědecká teorie

25-33 Dynamika a testování teorií

Hunt, M. (2000). Dějiny psychologie. Praha: Portál.

(dostupné v elektronické podobě v IS)

23-42 Hadači

127-130, 133-141 První mezi sobě rovnými

163-200 Sigmund Freud

233-266 Behavioristé

267-292 Tvaroví psychologové

485-529 Kognitivisté

567- 598 Uživatelé a zneuživatelé psychologie

Rieger, Z., Plaňava, I. Pohledy do psychopatologie.

(studijní text dostupný v elektronické podobě v IS)

Nakonečný, M. (1995). Lexikon psychologie. Praha: Vodnář.

(dostupné v elektronické podobě v IS)

65-74 Metodologie a metody psychologie

223-226 Psychologie – předmět
227-231 Psychologie – systém
267-277 Směry v psychologii

Syřišťová, E. (1972). Normalita z psychologického a psychopatologického hlediska. In E. Syřišťová et al., Normalita osobnosti (s. 55-105). Praha: Avicenum.
(dostupné v elektronické podobě v IS)

Hartl, P., Hartlová, H. (2000). Psychologický slovník. Praha: Portál.
(Vhodné pro základní orientaci v pojmech při studiu učebnic a odborných knih. Nevhodné, resp. nedostatečné jako literární zdroj pro psaní seminárních a diplomových prací.)

Pravidla citací (podle standardů APA)

(studijní text dostupný na <http://psych.fss.muni.cz/phprs/download.php?sekce=1>)

Celková zátěž

331 stran četby + 7 stran seminární práce

Žádosti o uznání předmětu

Případné žádosti o uznání předmětu směrujte na garanta předmětu. Není možné automaticky počítat s uznáním, pokud jste absolvovali obdobný předmět na jiné škole. Každá žádost je posuzována individuálně. Ve vlastním zájmu žádosti podávejte již na začátku semestru, jinak se vám může stát, že se o podmínkách uznání předmětu dozvíte v době, kdy je již nebudete moci splnit.